

Byla C-160/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. kovo 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Rechtbank Rotterdam (Nyderlandai)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. kovo 20 d.

Pareiškėjai:

Stichting Rookpreventie Jeugd

Stichting Inspire2Live

Rode Kruis Ziekenhuis BV

Stichting ClaudicatioNet

Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde

Nederlandse Vereniging voor Verzekeringsgeneeskunde

Accare, Stichting Universitaire en Algemene Kinder- en Jeugdpsychiatrie Noord-Nederland

Vereniging Praktijkhoudende Huisartsen

Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en Tuberculose

Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties

Nederlandse Vereniging Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde

Nederlandse Vereniging voor Cardiologie

Koepel van Artsen Maatschappij en Gezondheid

Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde

Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde

College van burgemeester en wethouders van Amsterdam

Atsakovas:

Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Pagrindinės bylos dalykas

Pagrindinė byla yra susijusi prašymu *Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit* (Nyderlandų maisto ir vartojimo prekių saugos tarnyba, toliau – NVWA) imtis administracinio poveikio priemonių ir konkrečiai išimti iš prekybos cigaretes su filtrais, kurios neatitinka didžiausių leistinų išsiskiriančių dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekių.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL L 127, 2014, p. 1), 4 straipsnio išaiškinimo ir galiojimo. Taip pat reikia išaiškinti Direktyvos 2014/40 24 straipsnio 3 dalį.

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas remiantis ESS 19 straipsnio 3 dalies b punktu ir SESV 267 straipsniu.

Prejudiciniai klausimai

1 klausimas: Ar Direktyvos 2014/40 4 straipsnio 1 dalyje numatyto matavimo metodo grindimas ISO standartais, kurie nėra laisvai prieinami, atitinka SESV 297 straipsnio 1 dalį (ir Reglamentą (ES) Nr. 216/2013) ir skaidrumo principą, kuriuo ji grindžiama?

2 klausimas: Ar ISO standartai 4387, 10315, 8454 ir 8243, į kuriuos daroma nuoroda Direktyvos 2014/40 4 straipsnio 1 dalyje, turi būti aiškinami ir taikomi taip, kad aiškinant ir taikant direktyvos 4 straipsnio 1 dalį išsiskiriantys dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekiai turi būti matuojami (ir tikrinami) ne tik taikant numatytą metodą, bet ir gali arba turi būti matuojami (ir tikrinami) kitokiu būdu ir intensyvumu?

3a klausimas: Ar Direktyvos 2014/40 4 straipsnio 1 dalis prieštarauja šios direktyvos gairėms, jos 4 straipsnio 2 daliai ir PSO Tabako kontrolės pagrindų konvencijos 5 straipsnio 3 daliai dėl to, kad tabako pramonė dalyvavo nustatant direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje nurodytas ISO normas?

3b klausimas: Ar Direktyvos 2014/40 4 straipsnio 1 dalis prieštarauja šios direktyvos gairėms, SESV 114 straipsnio 3 daliai, PSO Tabako kontrolės pagrindų konvencijos tikslui ir Chartijos 24 ir 35 straipsniams dėl to, kad taikant joje numatytą matavimo metodą matuojamas ne iš cigarečių su filtru išsiskiriančių medžiagų kiekis jas vartojant pagal numatytą paskirtį, nes taikant šį metodą neatsižvelgiama į filtre esančių ventiliacinių skylių, kurias rūkantysis didžia dalimi užkemša lūpomis ir pirštais tokias cigaretes vartodamas pagal numatytą paskirtį, poveikį?

4a klausimas: Koks alternatyvus matavimo metodas (ir tikrinimo metodas) gali arba turi būti naudojamas, jei Teisingumo Teismas:

į 1 klausimą atsakytų neigiamai?

į 2 klausimą atsakytų teigiamai?

į 3a klausimą ir (ar) 3b klausimą atsakytų teigiamai?

4b klausimas: Jeigu Teisingumo Teismas negalėtų pateikti atsakymo į 4a klausimą, ar tuo atveju, kai laikinai negali būti taikomas joks matavimo metodas, susidaro situacija, numatyta Direktyvos 2014/40 24 straipsnio 3 dalyje?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Europos Sąjungos Sutarties 19 straipsnio 3 dalies b punktas.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsnio 3 dalis; 267 straipsnis ir 297 straipsnio 1 dalis.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 24 ir 35 punktai.

2013 m. kovo 7 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 216/2013 dėl Europos Sąjungos oficialiojo leidinio elektroninės versijos paskelbimo (OL L 69, 2013, p. 1).

2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/40/ES dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių tabako ir susijusių gaminių gamybą, pateikimą ir pardavimą, suderinimo ir kuria panaikinama Direktyva 2001/37/EB (OL L 127, 2014, p. 1), 8 ir 59 konstatuojamosios dalys, 1, 3 ir 4 straipsniai ir 24 straipsnio 3 dalis.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Nederlandse Grondwet (Nyderlandų Konstitucija) 22 straipsnio 1 dalis.

Wet van 10 maart 1988, houdende maatregelen ter beperking van het tabaksgebruik, in het bijzonder ter bescherming van de niet-roker (Tabaks- en rookwarenwet) (1998 m. kovo 10 d. įstatymas dėl tabako vartojimo ribojimo ir visų pirma nerūkančių asmenų apsaugos priemonių (Tabako ir tabako produktų įstatymas) (*Staatsblad* 1988, 342) 2 straipsnio 1 dalis, 3 straipsnio 1 dalis, 14 straipsnis ir 17a straipsnio 1, 2 ir 4 dalys.

Besluit van 14 oktober 2015, houdende samenvoeging van de algemene maatregelen van bestuur op basis van de Tabakswet tot één besluit (Tabaks- en rookwarenbesluit) (2015 m. spalio 14 d. nutarimas dėl bendrųjų administracinių priemonių konsolidavimo į vieną nutarimą remiantis Tabako įstatymu (Nutarimas dėl tabako ir tabako produktų) (*Staatsblad* 2015, 398) 2.1 straipsnis.

Regeling van de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 10 mei 2016, kenmerk 966398-150196-WJZ, houdende regels inzake de productie, de presentatie en de verkoop van tabaksproducten en aanverwante producten (Tabaks- en rookwarenregeling) (2016 m. gegužės 10 d. visuomenės sveikatos, gerovės ir sporto valstybės sekretoriaus nutarimas (žyma 966398–150196–WJZ) dėl tabako ir susijusių produktų gamybos, pateikimo ir pardavimo (Valstybės sekretoriaus nutarimas dėl tabako ir tabako produktų) (*Staatscourant* 2016, 25446) 2.1 straipsnis.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 2018 m. liepos 31 d. ir rugpjūčio 2 d. raštais pareiškėjai pagrindinėje byloje paprašė NVWA užtikrinti, kad Nyderlanduose vartotojams parduodamos cigaretės su filtrais, vartojamos pagal paskirtį, atitiktų Direktyvos 2014/40 3 straipsnyje numatytus didžiausius leistinus išsiskiriančius dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekius. NVWA taip pat buvo prašoma imtis administracinio poveikio priemonių, kad cigaretės su filtru, neatitinkančios didžiausių leistinių išsiskiriančių dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekių, būtų išimtos iš prekybos.
- 2 Prašymas imtis administracinio poveikio priemonių grindžiamas 2018 m. birželio 13 d. *Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu* (Nacionalinis sveikatos ir aplinkos institutas) tyrimu, iš kurio matyti, kad, naudojant matavimo metodą „Canadian intense“, visos Nyderlanduose parduodamos cigaretės su filtru gerokai viršija Direktyvos 2014/40 3 straipsnio 1 dalyje numatytus didžiausius leistinus išsiskiriančius dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekius.
- 3 2018 m. rugsėjo 20 d. sprendimu NVWA atmetė *Stichting Rookpreventie Jeugd* prašymą imtis reikiamų priemonių.

- 4 2019 m. sausio 31 d. sprendimu (toliau – ginčijamas sprendimas) *Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport* (Visuomenės sveikatos, gerovės ir sporto valstybės sekretorius, toliau – atsakovas) pripažino *Stichting Rookpreventie Jeugd* skundą nepagrįstu, o kitų pareiškėjų skundą – nepriimtinu.
- 5 Pareiškėjai ginčijamą sprendimą apskundė *Rechtbank Rotterdam* (Roterdamo apylinkės teismas).

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 6 Pareiškėjų teigimu, „Canadian Intense“ matavimo metodas turi būti naudojamas nustatant iš cigarečių su filtru išsiskiriančius dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekius, nes, skirtingai nei pagal Direktyvos 2014/40 4 straipsnyje numatytą matavimo metodą, pagal šį metodą nustatomi iš cigarečių su filtru išsiskiriančių medžiagų kiekiai, kai jos naudojamos pagal paskirtį.
- 7 Pareiškėjai pabrėžia, kad tabako gamintojai cigarečių filtre padaro mažas skylutes ir taip per filtrą yra traukiamas švarus oras (vadinamoji filtro ventiliacija). Dėl to sumažėja dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekiai. Naudojant cigaretes pagal paskirtį rūkančiojo pirštai ir lūpos iš tikrųjų skylutes didžia dalimi užspaudžia, todėl į rūkančiojo organizmą patenka daug didesni dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekiai nei Direktyvos 2014/40 3 straipsnyje numatyti didžiausi leistini išsiskiriančių medžiagų kiekiai. Pareiškėjų nuomone, taikant šios direktyvos 4 straipsnyje įtvirtintą matavimo metodą į tai visiškai neatsižvelgiama ir taip nėra išmatuojami išsiskiriančių medžiagų kiekiai vartojant cigaretes pagal paskirtį. Todėl Nyderlanduose parduodamos cigaretės su filtru yra dar žalingesnės sveikatai ir joms atsiranda didesnė priklausomybė nei rūkantieji galėtų manyti remdamiesi šia direktyva.
- 8 2018 m. rugsėjo 20 d. sprendimu atsakovas prašymą atmetė. Jo teigimu, pagal Direktyvos 2014/40 4 straipsnį neleidžiama naudoti kitokio nei jame numatyto matavimo metodo, o taikant šį matavimo metodą Nyderlanduose parduodamos cigaretės su filtru atitinka šios direktyvos 3 straipsnyje numatytus didžiausius leistinus išsiskiriančių medžiagų kiekius.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 9 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kilo klausimų dėl Direktyvos 2014/40 4 straipsnio aiškinimo ir galiojimo.
- 10 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekis iš cigarečių išsiskiriančiose medžiagose matuojamas remiantis ISO standartu 4387 – dervoms, ISO standartu 10315 – nikotinui ir ISO standartu 8454 – anglies monoksidui, o dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekio matavimo tikslumas nustatomas pagal ISO 8243 standartą.

- 11 Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalį 1 dalyje nurodytus nustatytus kiekius patikrina laboratorijos, kurias tvirtina ir stebi valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos. Tos laboratorijos negali nei tiesiogiai, nei netiesiogiai priklausyti tabako pramonei ar būti jos kontroliuojamos.

Dėl pirmojo klausimo

- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Direktyvos 2014/40 4 straipsnyje numatytas matavimo metodas grindžiamas ISO standartais. Šie ISO standartai nėra viešai prieinami, o su jais susipažinti galima tik už užmokestį. Taigi, kyla klausimas, ar toks reglamentavimo būdas atitinka Europos Sąjungos teisės aktų paskelbimo tvarką, t. y. paskelbimą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pagal SESV 297 straipsnio 1 dalį (ir Reglamentą Nr. 216/2013), ir skaidrumo principą.

Dėl antrojo klausimo

- 13 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad neaišku, ar Direktyvos 2014/40 4 straipsnyje numatytas matavimo metodas yra vienintelis leistinas matavimo metodas.
- 14 Šiuo klausimu jis pažymi, kad pačiame ISO standarte 3308, į kurį daroma nuoroda kiekviename iš šios direktyvos 4 straipsnyje nurodytų ISO standartų, rekomenduojama, kad išsiskiriančių medžiagų kiekiai taip pat būtų matuojami kitokiu rūkymo įrenginio intensyvumu nei nurodytas tuose standartuose.
- 15 Jeigu remiantis pačiais direktyvos 4 straipsnyje taikytiniais pripažintais ISO standartais būtų galima daryti išvadą, kad išsiskiriantys dervų, nikotino ir anglies monoksido kiekiai turi būti matuojami (ir tikrinami) ne tik pagal nurodytą metodą, bet ir kad šie kiekiai gali arba turi būti matuojami (ir tikrinami) kitu būdu ir kitu intensyvumu, tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, galėtų lemti tokį Direktyvos 2014/40 4 straipsnio 1 dalies taikymą, kad norint nustatyti, ar į prekybą pateiktos cigaretės atitinka didžiausius leistinus išsiskiriančių medžiagų kiekius, negalima apsiriboti tik ISO standartuose nurodytu rūkymo įrenginiu atliktu matavimu (ir patikrinimu) arba tokio matavimo rezultatas bet kokių atveju nėra lemiamas.

Trečiasis klausimas

- 16 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, tada Teisingumo Teismui turėtų būti pateiktas trečiasis prejudicinis klausimas. Šiuo klausimu jis siekia išsiaiškinti, ar direktyvos 4 straipsnyje numatytas matavimo metodas atitinka Direktyvos 2014/40 tikslą bei aukštesnės galios teisės normas.

- 17 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad Direktyvos 2014/40 4 straipsnio 1 dalyje numatyti matavimo metodai buvo parengti dalyvaujant tabako pramonei.
- 18 Kyla klausimas, ar tokie matavimo ir patvirtinimo metodai neprieštaruoja šios direktyvos gairėms, direktyvos 4 straipsnio 2 daliai, kurioje nustatyta, kad nustatytus kiekius tikrina laboratorijos, kurios negali nei tiesiogiai, nei netiesiogiai priklausyti tabako pramonei ar būti jos kontroliuojamos, ir Pasaulio sveikatos organizacijos Tabako kontrolės pagrindų konvencijos 5 straipsnio 3 daliai, kurioje numatyta, kad nustatant ir įgyvendinant sveikatos politikos kryptis reikia jas apsaugoti nuo tabako pramonės įtakos.
- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui taip pat kyla klausimas, ar turint omenyje tai, kad cigarečių filtre yra padarytos ventiliacinės skylutės, Direktyvos 2014/40 4 straipsnio 1 dalyje numatyti matavimo ir patvirtinimo metodai atitinka šios direktyvos tikslą, nurodytą jos konstatuojamosiose dalyse ir 3 straipsnyje.
- 20 Jeigu nebūtų pasiektas tikslas dėl didžiausių leistinų išsiskiriančių medžiagų kiekių, kai cigaretės su filtru vartojamos pagal numatytąją paskirtį, jo nuomone, tai darytų didelę žalą tikslui užtikrinti aukštą visuomenės sveikatos apsaugos lygį, turint omenyje tai, kad, kaip numatyta Direktyvos 2014/40 8 konstatuojamojoje dalyje, visų pirma turėtų būti atsižvelgta į visas mokslo faktais pagrįstas naujoves. Tokiu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas negali atmesti to, kad šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalis gali prieštarauti SESV 114 straipsnio 3 daliai, Pasaulio sveikatos organizacijos Tabako kontrolės pagrindų konvencijos tikslui ir Chartijos 24 ir 35 straipsniams.

Ketvirtasis klausimas

- 21 Jei Teisingumo Teismas į antrąjį klausimą atsakytų teigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, tada kiltų klausimas, koks alternatyvus metodas galėtų arba turėtų būti taikomas. Jis pažymi, kad šis klausimas taip pat kiltų tuo atveju, jei Teisingumo Teismas neigiamai atsakytų į pirmąjį klausimą ir (arba) į trečiąjį klausimą atsakytų teigiamai. Vis dėlto jis teigia, kad neaišku, ar Teisingumo Teismas gali nurodyti alternatyvų metodą.
- 22 Jei Teisingumo Teismas negalėtų atsakyti į klausimą dėl alternatyvaus metodo, kuris galėtų arba turėtų būti naudojamas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar yra susidariusi Direktyvos 2014/40 24 straipsnio 3 dalyje nurodyta situacija, kai laikinai neegzistuoja joks matavimo metodas. Pagal šią nuostatą valstybė narė gali uždrausti tam tikros kategorijos tabako ar susijusių gaminius, remdamasi su konkrečia tos valstybės narės padėtimi susijusiais motyvais ir su sąlyga, kad nuostatos yra grindžiamos būtinumu apsaugoti visuomenės sveikatą.